

University of Groningen

Uitstelgedrag bij studenten

Schouwenburg, Henri Cornelis

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1994

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Schouwenburg, H. C. (1994). *Uitstelgedrag bij studenten*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

15 Samenvatting

Studeren voor een tentamen kan worden beschouwd als een rationele activiteit. Het is gericht op een doel in de toekomst, waarvan de waarde de student van dag tot dag motiveert om aan dat doel te werken. Aangezien de meeste tentamenstof relatief omvangrijk is en er als regel voor een tentamen een bepaalde voorbereidingsperiode wordt ingeruimd, is het eveneens rationeel de stof tamelijk gelijkmatig over de voorbereidingsperiode te verdelen. Studenten zouden dus min of meer continu met studeren bezig moeten zijn.

Zoals iedere student, docent en studiebegeleider weet, is de werkelijkheid anders. Op grote schaal wordt studeren (in de zin van zelfstudie) uitgesteld tot het laatste moment, vaak ook tot op een moment waarop het te laat is zich de stof voldoende eigen te maken.

De tegenstelling tussen het rationele karakter van studeren en het irrationele van uitstellen vormt een probleem dat in de onderwijspsychologie tot nu toe weinig aandacht heeft gekregen. Het onderzoeksproject waarvan dit proefschrift een eerste volledige rapportage vormt is bedoeld om een verklaring te vinden voor deze discrepantie.

In dit proefschrift wordt daartoe allereerst het studeerproces geanalyseerd teneinde de momenten aan te wijzen waarop uitstellen een rol speelt. Uitstellen blijkt betrekking te kunnen hebben op te laat willen beginnen (de intentie), op het feitelijk te laat beginnen (het studeren zelf), en op een verschil tussen het plan om te gaan studeren en het feitelijk begin ervan (intentie-gedrag-discrepantie). Men doet dan andere dingen terwijl men eigenlijk had moeten studeren; er is een tijdelijke voorkeur voor concurrerende activiteiten. In al deze gevallen gaat het om uitstelgedrag. Los daarvan kan men constateren dat sommige studenten systematisch vaker tot uitstelgedrag neigen dan andere. Zulke individuele verschillen worden aangeduid met de term uitstelneiging. In de Engelstalige literatuur worden uitstelgedrag en uitstelneiging niet systematisch onderscheiden. In beide gevallen spreekt men van *procrastination*.

Een derde aspect van het uitstellen bij studenten wordt gevormd door de redenen die studenten desgevraagd achteraf

aanvoeren voor hun uitstelgedrag. Zulke verklaringen achteraf zijn *attributies*; ze dienen om het beeld dat studenten van zichzelf hebben te conserveren.

De in dit proefschrift ontwikkelde theorie van het uitstellen bij studenten (zie Hoofdstuk 6) omvat alle drie aspecten: uitstelgedrag, uitstelneiging en uitstel-attributies.

Uitstelgedrag wordt opgevat als het normale gevolg van het *kortingsprincipe*, toegepast op twee gedragsopties: studeren of iets leuks doen, bijvoorbeeld naar een feest gaan. Volgens het kortingsprincipe neemt de subjectieve waarde van een doel af naarmate dat doel verder in de toekomst ligt; korte-termijndoelen worden dus waardevoller gevonden dan lange-termijndoelen. De combinatie van het kortingsprincipe voor twee doelen, het ene op korte termijn en het andere op lange termijn, wordt beschreven in de *matching law*. Onder bepaalde voorwaarde voorspelt deze wet dat op een bepaald moment het nastreven van een korte-termijndoel belangrijker wordt gevonden dan het tot aan dat moment nastreven van het lange-termijndoel (zie Figuur 4 op bladzijde 22). Op zo'n moment wordt studeren (tijdelijk) opgegeven ten gunste van bijvoorbeeld een feest. Omdat op dat moment nog steeds wordt gekozen wat men het belangrijkste vindt, komt de rationaliteit niet in het geding.

Daarnaast wordt de *uitstelneiging* in dit proefschrift geïdentificeerd als een bijzonder geval van de klassieke *akrasie*, dat wil zeggen de wilswakte zoals die werd beschreven door Aristoteles. Op empirische gronden wordt in dit proefschrift deze wilswakte (en daarmee de uitstelneiging) geïdentificeerd als de negatieve pool van de factor Zorgvuldigheid uit de moderne *Big five* taxonomie van de persoonlijkheid.

Het algemene mechanisme van de *matching law* wordt gemodereerd door *akrasie*. Dat wil zeggen dat, afhankelijk van iemands positie op de *Big five* factor Zorgvuldigheid, de werking van de *matching law* zich sterker of minder sterk doet gelden. Dus studenten van wie de persoonlijkheid onder andere gekenmerkt wordt door een positie op de negatieve pool van de factor Zorgvuldigheid zijn minder goed in staat dan anderen om weerstand te bieden aan de verleidingen van aantrekkelijke korte-termijndoelen. Zij zullen dus meer uitstelgedrag vertonen.

Nadat een met het studeren voor een tentamen interfere-
rend korte-termijndoel is gerealiseerd, valt de student terug op
zijn lange-termijndoel. Omdat inmiddels kostbare tijd is ver-
streken kan, achteraf gezien, het gezwicht zijn voor de verlei-
ding onbegrijpelijk en irrationeel worden gevonden. Dit ver-
oorzaakt een gevoel van inconsistentie en mogelijk ook ge-
zichtsverlies naar anderen. Ter compensatie daarvan dienen
achteraf gezochte redenen en excuses. Dit zijn *attributies* van
uitstelgedrag.

In het tweede, empirische deel van het proefschrift wordt
allereerst verslag uitgebracht omtrent pogingen uitstelgedrag en
uitstelneiging meetbaar te maken. Voor het meten van uitstel-
gedrag in de studiesituatie werden diverse tests ontwikkeld.

Hiervan meet de PCS (Procrastinatie Checklist Studieta-
ken) uitstelgedrag over wat langere perioden; het gaat daarbij
vooral om intentie-gedrag-discrepancies, maar ook uitstel van
afzonderlijke intenties en afzonderlijke feitelijke studiegedra-
gingen kunnen met de PCS gemeten worden.

Een tweede test, de PATS (Procrastinatie Als Toestand
bij Studie-activiteiten), meet uitstelgedrag over de periode van
één week en is daardoor geschikt voor het meten van verande-
ring in uitstelgedrag. Subscales van de PATS zijn Uitstelge-
drag, Faalangst en Gebrek aan studiemotivatie.

Een derde test, de VSP (Vragenlijst Studie Problemen),
meet dezelfde studeerproblemen als de PATS, maar nu als min
of meer permanente toestand, dat wil zeggen als *trait*. De
betreffende subscales van de VSP zijn Lage werkdiscipline
(empirisch verwant met uitstelgedrag), Faalangst en Desinte-
resse in de studie (empirisch verwant met gebrek aan studie-
motivatie).

Een vierde test tenslotte, de LPS (Lay's Procrastinatie
Schaal), is een Nederlandse vertaling van een oorspronkelijk
Canadese test en meet de uitstel*neiging*, zowel in de studiesitu-
atie als ook in andere situaties in het dagelijks leven.

Een belangrijk thema in het empirische gedeelte van dit
proefschrift wordt gevormd door de eventuele relatie tussen
procrastinatie en faalangst. Zo worden in Hoofdstuk 10 faal-
angstigen en uitstellers gekenmerkt in termen van persoonsbe-
schrijvende adjectieven en worden in Hoofdstuk 11 de uitstel-

motieven of attributies van uitstellers en faalangstigen onderzocht. Hoofdstuk 12 tenslotte onderzoekt de rol van de *traits* faalangst en procrastinatie bij het voorspellen van uitstelgedrag. De belangrijkste conclusie uit deze drie hoofdstukken is dat faalangst en procrastinatie ongerelateerde fenomenen zijn en dat faalangst slechts weinig bijdraagt aan uitstelgedrag.

Het empirische gedeelte van dit proefschrift wordt afgesloten met twee afzonderlijke studies, één naar de tijdsafhankelijkheid van uitstelgedrag waaruit enige steun kan worden afgeleid voor de veronderstelde werking van het kortingsprincipe, en één naar de voorspellende waarde van variabelen die tot de *Big five* factor Zorgvuldigheid behoren, zoals procrastinatie, met betrekking tot studieresultaten. Zulke variabelen blijken inderdaad een aantoonbaar verband te vertonen met studieresultaten.

Uit de laatste studie (Hoofdstuk 14) blijkt hoe relevant het uitstelprobleem is voor de studievoortgang van universitaire studenten. Eveneens lijkt het dat bepaalde studievaardigheden, met name de vaardigheid van *planning en time-management*, het negatieve effect van uitstellen op de studieresultaten in zekere mate kunnen compenseren. Het is dus zinvol de ontwikkeling van dit type studievaardigheidstrainingen te bevorderen, ook al is de uitstelneiging waarschijnlijk niet afleerbaar maar hooguit beheersbaar. Suggesties voor elementen van een dergelijk trainingsprogramma worden opgesomd in Hoofdstuk 6; zij zullen gaan dienen als uitgangspunt voor verdere activiteiten in het kader van het onderzoeksproject.